

**Διαχειριστικός έλεγχος και έλεγχος συμμόρφωσης της ΣΚΤ
για την περίοδο 1.7.2015 μέχρι 31.12.2016**

Η Ελεγκτική Υπηρεσία ανακοινώνει ότι διαβιβάστηκε σήμερα στην Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα (ΣΚΤ) Έκθεση αναφορικά με τον διαχειριστικό έλεγχο και έλεγχο συμμόρφωσης της ΣΚΤ για την περίοδο 1.7.2015 μέχρι 31.12.2016, η οποία σύμφωνα με την καθιερωμένη πρακτική καλύπτει και μεταγενέστερα γεγονότα, μέχρι την οριστικοποίηση της. Η Έκθεση κοινοποιήθηκε στον Υπουργό Οικονομικών, στον Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου και στην Διοικήτρια της Κεντρικής Τράπεζας. Λόγω της συμπερίληψης του θέματος που αφορά την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για τη δωρεά παραχώρηση μετοχών στους πελάτες της ΣΚΤ, η Έκθεση κοινοποιήθηκε επίσης στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και στον Έφορο Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων.

Προς το παρόν, λόγω της ιδιαίτερα ευαίσθητης πτυχής του θέματος, και μετά από διαβούλευση με την Κεντρική Τράπεζα, ο Γενικός Ελεγκτής αποφάσισε ότι η Έκθεση θα δημοσιοποιηθεί την 1^η Ιουνίου 2018.

Έχουμε πολλές φορές, ως Υπηρεσία, τονίσει ότι η δημοσιοποίηση των Εκθέσεων μας απορρέει από τη θεμελιώδη υποχρέωση μας για ενημέρωση των πολιτών. Σε ορισμένες περιπτώσεις η υποχρέωση μας αυτή κάμπτεται και υποχωρεί μπροστά στο δημόσιο συμφέρον. Τέτοιες περιπτώσεις είναι οι Εκθέσεις που αφορούν οπλικά συστήματα της Εθνικής Φρουράς ή άλλα θέματα που αφορούν την Εθνική Άμυνα.

Η Διακήρυξη του Μεξικού η οποία ουσιαστικά αποτελεί το Διεθνές Ελεγκτικό Πρότυπο ISSAI 10, καθορίζει ως μία εκ των θεμελιωδών αρχών ανεξαρτησίας των Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ) την ελευθερία τους να αποφασίζουν το περιεχόμενο των Εκθέσεων τους και τον χρόνο που αυτές θα δημοσιοποιούνται (The freedom to decide the content and timing of audit reports and to publish and disseminate them).

Είναι γεγονός ότι οι εκθέσεις μας που αφορούν τον Οργανισμό Χρηματοδοτήσεως Στέγης, που επίσης αποτελεί χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, ανέκαθεν δημοσιεύονταν χωρίς κανένα πρόβλημα. Θεωρούμε όμως ότι η πολύ ευαίσθητη περίοδος που διανύουν σήμερα οι μεγάλες τράπεζες απαιτεί περισσή προσοχή ώστε να μην προκληθεί χωρίς λόγο οποιαδήποτε ζημιά στην αξιοπιστία τους.

Υπενθυμίζεται ότι ο εποπτικός έλεγχος στις τράπεζες αποσκοπεί ουσιαστικά στο να προστατέψει τους καταθέτες και τους μετόχους μειοψηφίας από διοικήσεις που μπορεί να λαμβάνουν υπερβολικά ρίσκα με τα χρήματα τους και ο έλεγχος από τους ιδιώτες ελεγκτές αποσκοπεί στο να δώσει μια λογική διαβεβαίωση ότι οι οικονομικές καταστάσεις παρέχουν αληθινή και δίκαιη εικόνα και είναι απαλλαγμένες ουσιωδών σφαλμάτων.

Οι διαχειριστικοί έλεγχοι των Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων αποσκοπούν στο να εκτιμηθεί κατά πόσον οι πόροι που διατίθενται χρησιμοποιούνται κατά τρόπο οικονομικό, αποδοτικό και αποτελεσματικό. Οι έλεγχοι συμμόρφωσης αποσκοπούν στην αξιολόγηση του κατά πόσο οι ενέργειες του ελεγχόμενου συνάδουν με τις αρχές ή κανόνες που τον διέπουν. Οι αρχές και κανόνες αυτοί μπορεί να αφορούν στη συμμόρφωση με διατάξεις της νομοθεσίας, των κανονισμών ή συμφωνιών, ή με τις γενικές αρχές χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης και συμπεριφοράς δημοσίων αξιωματούχων. Σύμφωνα με το Πρότυπο, αν ο έλεγχος συμμόρφωσης διενεργείται ως μέρος διαχειριστικού ελέγχου, τότε η συμμόρφωση με τις καθορισμένες αρχές και κανόνες θεωρείται μία από τις παραμέτρους της οικονομίας, απόδοσης και αποτελεσματικότητας, εφόσον η μη συμμόρφωση μπορεί να επιφέρει (ή να αιτιολογήσει) τη μη επίτευξη των ελεγχόμενων στόχων.

Στη βάση των πιο πάνω, κρίνουμε ότι η διαβίβαση της Έκθεσης μας στην ΣΚΤ, στο Υπουργείο Οικονομικών και στο Υπουργικό Συμβούλιο, τούς δίνει την ευχέρεια να λάβουν έγκαιρα μέτρα για συμμόρφωση με τις συστάσεις μας. Παράλληλα η δημοσιοποίηση, έστω και με χρονική καθυστέρηση, διασφαλίζει την αναγκαία διαφάνεια έναντι των πολιτών και καθιστά εφικτό τον, εκ των υστέρων, έλεγχο των ασκούντων εξουσία, ώστε να υπάρχει η αναγκαία λογοδοσία για τις πράξεις και παραλείψεις τους.

Παραθέτουμε πιο κάτω μόνο την εισαγωγή της Έκθεσης η οποία περιλαμβάνει δημοσιευμένα στοιχεία.

A. Εισαγωγή

1. Ανακεφαλαιοποίηση Συνεργατικού Πιστωτικού Τομέα (ΣΠΤ)

Με βάση το Πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής που υπογράφηκε τον Απρίλιο του 2013, το συνολικό έλλειμμα κεφαλαίου των (τότε) Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων (ΣΠΙ) υπολογίστηκε από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (ΚΤΚ) στο €1,5 δις, με βάση το δυσμενές σενάριο της PIMCO. Συγκεκριμένα, με την ολοκλήρωση της αποτίμησης από την

PIMCO και την αναγνώριση προβλέψεων ύψους €1,9 δις, η ΣΚΤ είχε αρνητικά κεφάλαια -€0,3 δις στις 31.12.2013.

Η Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα (ΣΚΤ) προχώρησε σε αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου κατά €1,5 δις το οποίο καλύφθηκε εξ ολοκλήρου από την Κυπριακή Δημοκρατία (ΚΔ) με την παροχή στην ΣΚΤ χρεογράφου ισόποσης ονομαστικής αξίας του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Στήριξης (ΕΜΣ), διάρκειας 18 μηνών το οποίο κατά τη λήξη του ανανεώνεται ή ανταλλάσσεται στο σύνολο του με μετρητά. Μετά από αυτή την κεφαλαιακή ενίσχυση η προσαρμοσμένη καθαρή θέση στις 31.12.2013 ανήλθε στο €1,2 δις.

Σύμφωνα με το περί της Ανακεφαλαιοποίησης της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου/Κεντρικός Φορέας (ΣΚΤ/ΚΦ) Τροποποιητικό Διάταγμα του 2014, το ποσοστό συμμετοχής και δικαιωμάτων ψήφου της ΚΔ στην ιδιοκτησιακή δομή της ΣΚΤ ανερχόταν στο 99% και των υφιστάμενων μετόχων της ΣΚΤ στο 1%. Την ίδια ώρα η ΣΚΤ κατείχε το 99% των μετοχών των 18 εναπομείναντων ΣΠΙ που δημιουργήθηκαν μέσω των συγχωνεύσεων των 93 ΣΠΙ, όπως προνοείτο στο Πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής.

Μετά από εποπτικό έλεγχο που διενήργησε το 2015 ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (ΕΕΜ), η ΣΚΤ κλήθηκε να αυξήσει τις προβλέψεις για μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις κατά €471 εκ., αυξάνοντας τον δείκτη προβλέψεων προς δάνεια με καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών στο 50%, με αποτέλεσμα ο Δείκτης Κύριων Ιδίων Βασικών Κεφαλαίων (CET1) να υποχωρήσει στο 12,01%. Το Υπουργείο Οικονομικών, με τη σύμφωνη γνώμη της Τρόικα αποφάσισε την ενίσχυση των κεφαλαίων της ΣΚΤ με ένα επιπλέον κεφαλαιακό απόθεμα που δεν θα υπερέβαινε τα €150 εκ. Όπως ανέφερε, αυτό θα έπρεπε να γίνει πριν το τέλος του χρόνου, αφού την 1.1.2016 θα τίθετο σε ισχύ η οδηγία για την εξυγίανση και ανάκαμψη των τραπεζών, που προνοεί διαφορετική διαδικασία ανακεφαλαιοποίησης και ως εκ τούτου δεν θα επιτρεπόταν κρατική ενίσχυση προς την ΣΚΤ.

Στις 9.12.2015 κατατέθηκε στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΓΔΑΕΕ), αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης, το οποίο, καθώς και η χορήγηση των €175 εκ. (αντί €150 εκ. που είχε αρχικά αποφασιστεί) εγκρίθηκαν από τη ΓΔΑΕΕ στις 18.12.2015. Ως όρος για την έγκριση του αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης ήταν η έκθεση αποτίμησης της αξίας του ΣΠΤ.

Το Υπουργικό Συμβούλιο σε συνεδρία του ημερ. 14.12.2015, αποφάσισε την ανακεφαλαιοποίηση της ΣΚΤ μέσω της αύξησης του μετοχικού της κεφαλαίου αξίας €175 εκ., η οποία θα καλυπτόταν εξ ολοκλήρου από το Ταμείο Ανακεφαλαιοποίησης (Ταμείο) με αντάλλαγμα ισόποσης αξίας μετοχές. Προς συμμόρφωση της πιο πάνω απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, ο Υπουργός Οικονομικών έκδωσε Διάταγμα το οποίο ανέφερε

επιπρόσθετα των πιο πάνω, ότι η τιμή των μετοχών θα προσδιοριζόταν με έκθεση αποτίμησης της αξίας του ΣΠΤ από ανεξάρτητο οίκο, οι όροι εντολής του οποίου θα συμφωνούνταν με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η έκθεση αποτίμησης της αξίας του ΣΠΤ διενεργήθηκε από ανεξάρτητο οίκο με βάση την αρχή της αξίας των καθαρών περιουσιακών στοιχείων και σύμφωνα με τους όρους που προνοούνταν στο πιο πάνω Διάταγμα, ότι δηλαδή ο ΣΠΤ θα συνεχίσει να λειτουργεί σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής αναφοράς και χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η κρατική στήριξη και ότι η αποτίμηση θα διενεργηθεί με βάση το άρθρο 36 της Οδηγίας 2014/59/ΕΕ για την ανάκαμψη και εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων. Η σχετική έκθεση ημερ. 31.3.2016, κατέδειξε ότι η δίκαιη αξία του ΣΠΤ ανέρχεται μεταξύ €500 εκ. και €625 εκ. Η Μονάδα Διαχείρισης, η οποία συστάθηκε με Νόμο στο Υπουργείο Οικονομικών με σκοπό τη διαχείριση της συμμετοχής της ΚΔ στην ιδιοκτησιακή δομή των πιστωτικών ιδρυμάτων, απέστειλε στην ΓΔΑΕΕ την τελική έκθεση αποτίμησης, καθώς και σχετικό αίτημα όπως το εύρος της αξίας του ΣΠΤ κυμανθεί μεταξύ της μέσης αξίας δηλαδή μεταξύ €560 εκ. και €625 εκ., αίτημα το οποίο έγινε δεκτό με απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ημερ. 27.4.2016.

Η χορήγηση των €175 εκ. έγινε τελικά μέσω του Ταμείου, το οποίο, για τον σκοπό αυτό, έλαβε δάνειο από το κράτος με το ίδιο ποσό και με μηδενικό επιτόκιο, με την υπογραφή διμερούς συμφωνίας ημερ. 18.12.2015, με εξαετή διάρκεια. Αναμένεται ότι το Ταμείο με τις εισπράξεις των εισφορών των τραπεζών θα αποπληρώνει το κράτος σταδιακά.

Με εισήγηση της Μονάδας Διαχείρισης, μετά από σχετική διαβούλευση με την ΣΚΤ, έγινε εισήγηση προς το Υπουργείο Οικονομικών και την ΚΤΚ για υιοθέτηση της αποτίμησης στα €625 εκ. πριν την ανακεφαλαιοποίηση και στα €800 εκ. μετά την ανακεφαλαιοποίηση των €175 εκ., τον καθορισμό του ποσοστού συμμετοχής του Ταμείου στη μετοχική δομή του ΣΠΤ στο 21,875% και τη μείωση της ονομαστικής αξίας των μετοχών από €1,28 σε €1,1155, καθώς και την έκδοση νέων μετοχών προς το Ταμείο. Οι πιο πάνω εισηγήσεις υιοθετήθηκαν με Διάταγμα του Υπουργού ημερ. 6.5.2016, και έτσι το Ταμείο έλαβε ως αντάλλαγμα 156.879.916 νέες μετοχές της ΣΚΤ, δηλαδή ποσοστό 21,875%, με αποτέλεσμα το ποσοστό μετοχικού κεφαλαίου που κατέχει άμεσα το Κράτος να μειωθεί στο 77,346%.

Επίσης, αποφασίστηκε η υποδιαίρεση των υφιστάμενων μετοχών σε περίπου τέσσερις (4) μετοχές για κάθε μία (1) μετοχή με νέα ονομαστική αξία €0,28 ανά μετοχή. Δηλαδή τον Απρίλιο του 2016 η αποτίμηση της αξίας του Συνεργατισμού έδινε ποσό €800 εκ.

Επιπρόσθετα, το αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης επέβαλε ορισμένους αυστηρούς περιορισμούς/στόχους στην ΣΚΤ. Οι πρόνοιες του συμπεριλάμβαναν ενέργειες που αφορούσαν στην πλήρη κεντροποίηση των λειτουργιών και εργασιών των ΣΠΙ, τη μείωση του αριθμού των υποκαταστημάτων και υπαλλήλων, την απαγόρευση διανομής μερίσματος και καταβολής φιλοδωρημάτων. Σημειώνεται ότι σε περίπτωση μη συμμόρφωσης της ΣΚΤ με τις πρόνοιες του αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης θα ενεργοποιηθεί σχετική πρόνοια του, για λειτουργική και νομική ενοποίηση όλων των 18 ΣΠΙ και της ΣΚΤ ή για την ετοιμασία αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης. Σε σχέση με τα πιο πάνω, η Επιτροπεία της ΣΚΤ σε συνεδρία της ημερ. 20.12.2016, αποφάσισε όπως η ΣΚΤ προβεί, ως η αποδεχόμενη εταιρεία, σε νομική συγχώνευση με τα 18 ΣΠΙ. Στις 30.12.2016, συγκλήθηκε Ειδική Γενική Συνέλευση στην οποία εγκρίθηκε η πιο πάνω απόφαση η οποία υλοποιήθηκε πρόσφατα, τον Ιούλιο 2017.

Επιπλέον, σύμφωνα με το αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης, η ΣΚΤ θα έπρεπε να διασφαλίσει όλες τις απαιτούμενες εγκρίσεις μέχρι το τέλος του 2016, έτσι ώστε να είναι δυνατή, από τον Ιούνιο 2017 και μέχρι τις 30.9.2018, η εισαγωγή της στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ), μέσω αύξησης του μετοχικού της κεφαλαίου, με την έκδοση μετοχών η αξία των οποίων ανέρχεται τουλάχιστον στο 25% του καταβληθέντος μετοχικού κεφαλαίου. Στις 22.12.2016, η ΣΚΤ υπέβαλε στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς το ενημερωτικό δελτίο για εισαγωγή στο ΧΑΚ 6.036.120.911 συνήθων μετοχών ονομαστικής αξίας €0,28 η κάθε μία, οι οποίες θα αποτελέσουν αντικείμενο εισαγωγής προς διαπραγμάτευση στην Κύρια Αγορά του ΧΑΚ ή στην Εναλλακτική Αγορά του ΧΑΚ, εάν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την εισαγωγή των μετοχών στην Κύρια Αγορά.

Τα κυριότερα οικονομικά στοιχεία που αφορούν την ΣΚΤ, όπως προκύπτουν από τις οικονομικές της καταστάσεις, φαίνονται στον πιο κάτω πίνακα.

	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	30.06.2017*
	€'000	€'000	€'000	€'000	€'000
Τόκοι εισπρακτέοι	886.912	689.747	566.976	460.723	
Τόκοι πληρωτέοι	(475.182)	(310.855)	(250.015)	(180.969)	
Κόστος προσωπικού	(125.633)	(121.455)	(93.834)	(99.465)	
Άλλα λειτουργικά έξοδα	(64.105)	(66.375)	(72.610)	(73.058)	
Κέρδος από εργασίες πριν τις προβλέψεις για απομείωση	195.428	192.355	169.647	144.664	

Αύξηση προβλέψεων για απομείωση δανείων και άλλων χορηγήσεων	(1.868.796)	(166.050)	(380.457)	(116.484)	
Κέρδος/(ζημιά) πριν τη φορολογία	(1.694.494)	25.981	(210.813)	28.180	
Δάνεια και άλλες χορηγήσεις σε πελάτες	10.778.140	10.126.728	9.257.338	8.761.556	8.557.220
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	13.708.591	13.936.862	14.253.059	14.100.791	13.790.732
Καταθέσεις και άλλοι λογαριασμοί πελατών	13.477.149	12.392.608	12.744.206	12.567.961	12.245.551
Σύνολο υποχρεώσεων	14.001.694	12.683.078	13.012.126	12.875.290	12.556.608
Ίδια Κεφάλαια που αναλογούν στους κατόχους δικαιωμάτων πλειοψηφίας	(293.103)	1.225.540	1.213.257	1.202.257	1.210.917

* Μη ελεγμένες Προκαταρκτικές Ενδεικτικές Οικονομικές Πληροφορίες

2. Έλεγχος ΣΚΤ από την Ελεγκτική Υπηρεσία

Σύμφωνα με το άρθρο 109 του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), «*επιπρόσθετα από οποιαδήποτε άλλη απαίτηση υποβολής εκθέσεων, δυνάμει οποιουδήποτε άλλου σχετικού νόμου, κάθε οντότητα Γενικής Κυβέρνησης, Αρχή Τοπικής Αυτοδιοίκησης, κρατικός οργανισμός και κρατική επιχείρηση υποβάλλει στον Υπουργό και στον αρμόδιο Υπουργό τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις που καταρτίζονται σύμφωνα με διεθνώς αναγνωρισμένα λογιστικά πρότυπα, εντός τεσσάρων (4) μηνών, μετά το τέλος κάθε οικονομικού έτους*» οι οποίες επίσης, «*υποβάλλονται στον Γενικό Ελεγκτή για έλεγχο εντός τεσσάρων (4) μηνών μετά το τέλος κάθε οικονομικού έτους*». Σύμφωνα με το άρθρο 2 του πιο πάνω Νόμου, ο όμιλος της ΣΚΤ εμπίπτει στον ορισμό της «*κρατικής επιχείρησης*» και επομένως πρέπει να ελέγχεται από τον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας.

Σε συνέχεια του πρώτου ελέγχου της Υπηρεσίας μας στην ΣΚΤ για το έτος 2014 και των σοβαρών παρατηρήσεων που προέκυψαν, η ΣΚΤ αρνήθηκε τον Ιανουάριο του 2016 να συνεργαστεί περαιτέρω, προβάλλοντας επιχειρήματα αμφισβητώντας την εξουσία και

αρμοδιότητες του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας να διεξαγάγει διαχειριστικό έλεγχο στην ΣΚΤ. Κατόπιν σχετικής εκτενούς συνάντησης με τη διεύθυνση και τους νομικούς συμβούλους της ΣΚΤ ενώπιον του Γενικού Εισαγγελέα και συζήτησης όλων των εν λόγω επιχειρημάτων της ΣΚΤ, αφού ο Γενικός Εισαγγελέας μελέτησε όλα τα θέματα που εγέρθηκαν, ο ίδιος προσωπικά γνωμάτευσε ξεκάθαρα σχετικά, και διευκρινίστηκε, με τη γνωμάτευσή του ημερ. 30.8.2016, η φύση και έκταση της εξουσίας του ελέγχου του Γενικού Ελεγκτή για την ΣΚΤ, συμπεραίνοντας συγκεκριμένα ότι ο Γενικός Ελεγκτής της Δημοκρατίας έχει *«όλα τα δικαιώματα, εξουσίες και υποχρεώσεις που έχει έναντι όλων των άλλων ελεγχόμενων υπ' αυτού οργανισμών»*.

Εντούτοις, ο έλεγχος για το έτος 2015 δεν κατέστη δυνατός, καθώς η ΣΚΤ αρνήθηκε να προσκομίσει τα στοιχεία που ζητήθηκαν για τη διεξαγωγή ελέγχου, με επιστολή μας ημερ. 26.10.2016, τα οποία αφορούσαν σε λήψη και εξέταση πρακτικών, προσλήψεις και προαγωγές προσωπικού, μισθούς και ωφελήματα, προκήρυξη και κατακύρωση προσφορών και διάθεση ακινήτων.

Διενεργήθηκαν δύο επισκέψεις λειτουργών της Ελεγκτικής Υπηρεσίας στην ΣΚΤ για έναρξη διαχειριστικού ελέγχου (στις 26.10.2016 και 7.11.2016), ωστόσο, κατέληξαν και οι δύο σε αδιέξοδο, καθώς η ΣΚΤ επέμενε στην απόφαση της για μη παραχώρηση οποιωνδήποτε στοιχείων πέραν των ελεγμένων ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων κατά τις 31.12.2015 (της ΣΚΤ και των 18 ΣΠΙ), πριν λάβει γνωμάτευση από τους ιδιώτες νομικούς συμβούλους της. Επισημαίνεται ότι ενώ οι εν λόγω οικονομικές καταστάσεις είναι δημοσιευμένες στο διαδίκτυο, το αντίγραφο που μας δόθηκε ήταν σφραγισμένο με την ένδειξη «ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ».

Για το θέμα ελέγχου της ΣΚΤ κατατέθηκε από πολιτικό κόμμα στη Βουλή των Αντιπροσώπων Πρόταση Νόμου για τροποποίηση του περί Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου (Ν.113(Ι)/2002), ώστε να εξαιρεθεί η ΣΚΤ και τα ΣΠΙ από τον έλεγχο του Γενικού Ελεγκτή. Μετά την υποβολή αρκετών τροπολογιών, η Βουλή των Αντιπροσώπων ψήφισε τροποποίηση του Ν.113(Ι)/2002, ώστε να έχει εξουσία ο Γενικός Ελεγκτής για διενέργεια διαχειριστικού ελέγχου στην ΣΚΤ, αλλά με κάποιους περιορισμούς που η Βουλή έκρινε ορθό να θέσει. Οι περιορισμοί αυτοί, που εν γένει δυσχεραίνουν τον έλεγχο και συγκρούονται με διεθνή πρότυπα ελέγχου, αφορούσαν κυρίως περιορισμούς στην πρόσβαση σε στοιχεία, πληροφορίες και πρακτικά στα οποία ανεμπόδιστα έχει και θα συνεχίσει να έχει πρόσβαση ο ιδιωτικός ελεγκτικός οίκος που διενεργεί τον οικονομικό έλεγχο.

Επιπλέον, κατατέθηκε από το ίδιο κόμμα ενώπιον της Βουλής των Αντιπροσώπων και δεύτερη Πρόταση Νόμου, η οποία αφορούσε σε τροποποίηση του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου, ώστε η ΣΚΤ να μην υπόκειται στον οικονομικό έλεγχο του Γενικού Ελεγκτή. Η πρόταση αυτή υπερψηφίστηκε κατά πλειοψηφία.

Ως εκ των πιο πάνω, με τη δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας της εν λόγω τροποποίησης του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου, ο Γενικός Ελεγκτής δεν ασκούσε πλέον οικονομικό έλεγχο στην ΣΚΤ, η οποία αυτομάτως έπαυσε να αποτελεί ελεγχόμενο οργανισμό και άρα δεν τύγχανε οποιασδήποτε εφαρμογής ο περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμος.

Επισημαίνεται σχετικά ότι πολύ μεγάλες και συστημικές κρατικές τράπεζες στην Ευρωζώνη, οι οποίες εποπτεύονται και από τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό, ελέγχονται επίσης πλήρως από τα αντίστοιχα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα (Γενικό Ελεγκτή/Ελεγκτική Υπηρεσία) της χώρας τους, οικονομικά και διαχειριστικά, χωρίς οποιονδήποτε περιορισμό. Ο έλεγχος των κρατικών επιχειρήσεων από το Ανώτατο Ελεγκτικό Ίδρυμα προνοείται και από το Άρθρο 23 της Διακήρυξης της Λίμα του Διεθνούς Οργανισμού των Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI), η οποία τον Δεκέμβριο του 2011 αναγνωρίστηκε επίσημα στην 66η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ με την έγκριση του Ψηφίσματος A/66/209 (*«Η προώθηση της αποδοτικότητας, του απολογισμού, της αποτελεσματικότητας και της διαφάνειας της δημόσιας διοίκησης μέσω της ενίσχυσης των Ανωτάτων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων»*).

Τελικά, στις 2.12.2016, η Βουλή των Αντιπροσώπων ψήφισε νέα νομοθεσία με την οποία τροποποίησε τον περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμο, ώστε η ΣΚΤ να υπαχθεί εκ νέου στον οικονομικό έλεγχο του Γενικού Ελεγκτή. Ταυτόχρονα, τροποποίησε εκ νέου τον περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμο, αίροντας τους περιορισμούς που είχαν προηγουμένως τεθεί και θέτοντας έναν νέο περιορισμό, ώστε ο Γενικός Ελεγκτής να μην έχει εξουσία να ζητήσει άρση τραπεζικού απορρήτου σε σχέση με οποιονδήποτε τραπεζικό λογαριασμό που τηρείται στην ΣΚΤ και στα ΣΠΙ.

B. Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία

3. Σκοπός του ελέγχου

Σκοπός του ελέγχου αποτελεί η εξέταση κατά πόσο η διοίκηση και διεύθυνση της ΣΚΤ χρησιμοποιούν τους διαθέσιμους πόρους της ΣΚΤ με οικονομικό, αποδοτικό και αποτελεσματικό τρόπο και κατά πόσο ακολουθούν βέλτιστες διεθνείς πρακτικές. Αντικείμενο του παρόντος ελέγχου ήταν μεταξύ άλλων, θέματα προσλήψεων προσωπικού, μισθοί και ωφελήματα προσωπικού και οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων από την ΣΚΤ.

4. Μεθοδολογία

4.1 Σύμφωνα με το άρθρο 81(2) του περί Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο στη βάση διεθνών αναγνωρισμένων προτύπων ελέγχου που ο ίδιος αποφασίζει.

Όπως ρητά αναφέρεται στις Ελεγκτικές Οδηγίες που έχουν εκδοθεί από τον Γενικό Ελεγκτή, οι έλεγχοι της Ελεγκτικής Υπηρεσίας διεξάγονται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISAs) που εκδίδονται από τη Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC) και τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ISSAIs) που εκδίδει ο Οργανισμός Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI), ο οποίος είναι ένας αυτόνομος, ανεξάρτητος, μη-πολιτικοποιημένος Οργανισμός, με ειδικό συμβουλευτικό καθεστώς προς το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

4.2 Τα ISSAIs διαχωρίζουν τους ελέγχους που διενεργούνται από τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα σε τρεις κατηγορίες: τους **οικονομικούς ελέγχους** (“financial audit”), τους **ελέγχους συμμόρφωσης** (“compliance audit”) και τους **διαχειριστικούς ελέγχους** (“performance audit”). Για τους ελέγχους αυτούς υπάρχει αριθμός ελεγκτικών προτύπων που είναι κοινά, και αριθμός ελεγκτικών προτύπων που αφορούν ειδικά την κάθε κατηγορία ελέγχου.

Η διενέργεια του παρόντος ελέγχου διέπεται κυρίως από τις διατάξεις των πιο κάτω προτύπων:

- ISSAI 100 - Θεμελιώδεις Αρχές Ελέγχου για τον Δημόσιο Τομέα
- ISSAI 300 – Θεμελιώδεις Αρχές Διαχειριστικού Ελέγχου
- ISSAI 400 – Θεμελιώδεις Αρχές Ελέγχου Συμμόρφωσης

Σημειώνεται ότι ο οικονομικός έλεγχος (έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων) διεξάγεται από ιδιωτικό ελεγκτικό οίκο.

4.3 Σύμφωνα με τις διατάξεις του Προτύπου ISSAI 300, οι διαχειριστικοί έλεγχοι των Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων περιλαμβάνουν την εξέταση προγραμμάτων, πράξεων, συστημάτων και διαδικασιών διαχείρισης, προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσον οι πόροι που διατίθενται χρησιμοποιούνται κατά τρόπο οικονομικό, αποδοτικό και αποτελεσματικό. Η αρχή της οικονομίας εξετάζει την ελαχιστοποίηση του κόστους των πόρων, η αρχή της αποδοτικότητας εξετάζει την επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού αποτελέσματος από τους διαθέσιμους πόρους και η αρχή της αποτελεσματικότητας εξετάζει την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου. Το Πρότυπο αναφέρει επίσης ότι, για τον καθορισμό της σημαντικότητας στους ελέγχους αυτούς, ο ελεγκτής λαμβάνει επίσης υπόψη το τι είναι κοινωνικά ή πολιτικά σημαντικό, και όχι μόνο την οικονομική πτυχή. Όπως επί λέξει αναφέρεται *«in performance audit, materiality by monetary value may, but need not, be a primary concern. In defining materiality, the auditor should consider also what is socially or politically significant and bear in mind that this varies over time and depends on the perspective of the relevant users and responsible parties»*.

Οι έλεγχοι αυτοί, που εξετάζουν και την τήρηση των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων και στο πλαίσιο τους αξιολογούνται διάφορες πτυχές της διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων των εισροών (τα οικονομικά, ανθρώπινα, υλικά, οργανωτικά ή κανονιστικά μέσα που είναι αναγκαία για την υλοποίηση), των υλοποιήσεων (τα παραδοτέα), των αποτελεσμάτων (οι επιδράσεις στους άμεσους παραλήπτες ή αποδέκτες) και του αντίκτυπου (μακροπρόθεσμες αλλαγές στην κοινωνία).

4.4 Οι έλεγχοι συμμόρφωσης διέπονται από το Πρότυπο ISSAI 400 και μπορεί να διεξαχθούν ως ξεχωριστοί έλεγχοι ή ως μέρος ενός οικονομικού ή/και ενός διαχειριστικού ελέγχου. Οι έλεγχοι αυτοί αποσκοπούν στην αξιολόγηση του κατά πόσο οι ενέργειες του ελεγχόμενου συνάδουν με τις αρχές ή κανόνες που τον διέπουν. Οι αρχές και κανόνες αυτοί μπορεί να αφορούν στη συμμόρφωση με διατάξεις της νομοθεσίας, των κανονισμών ή συμφωνιών, ή με τις γενικές αρχές χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης και συμπεριφοράς δημοσίων αξιωματούχων. Σύμφωνα με το Πρότυπο, αν ο έλεγχος συμμόρφωσης διενεργείται ως μέρος διαχειριστικού ελέγχου, τότε η συμμόρφωση με τις καθορισμένες αρχές και κανόνες θεωρείται μία από τις παραμέτρους της οικονομίας, απόδοσης και αποτελεσματικότητας, εφόσον η μη συμμόρφωση μπορεί να επιφέρει (ή να αιτιολογήσει) τη μη επίτευξη των ελεγχόμενων στόχων.

4.5 Η λήψη των απαραίτητων για την παρούσα έρευνα στοιχείων έγινε στη βάση των προνοιών του περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου ο οποίος παρέχει σαφείς εξουσίες στον Γενικό Ελεγκτή να ζητά

στοιχεία σε οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής μορφής, επεξηγήσεις και πληροφορίες, γραπτές ή προφορικές, που κατά την κρίση του μπορούν να τον υποβοηθήσουν στην εκτέλεση του έργου του. Παραταύτα, θα πρέπει να αναφερθεί, ότι ο έλεγχος μας στην ΣΚΤ διεξήχθη με εξαιρετικά μεγάλη δυσκολία, αφού αντί να έχουμε απεριόριστη πρόσβαση στα πρακτικά των συνεδριάσεων των διάφορων επιτροπών και στους φακέλους των διάφορων προς εξέταση διαγωνισμών, η ΣΚΤ επέμενε σε μία διαδικασία «ζητώ και λαμβάνω», δηλαδή η Ελεγκτική Υπηρεσία ζητούσε στοιχεία για ένα προς εξέταση θέμα, η ΣΚΤ αποφάσιζε η ίδια ποια στοιχεία είναι σχετικά με το προς εξέταση θέμα και διαβίβαζε στην Ελεγκτική Υπηρεσία αντίγραφο των στοιχείων αυτών.

Η 66η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ ενέκρινε τον Δεκέμβριο του 2011 το Ψήφισμα A/66/209 «Η προώθηση της αποδοτικότητας, του απολογισμού, της αποτελεσματικότητας και της διαφάνειας της δημόσιας διοίκησης μέσω της ενίσχυσης των Ανωτάτων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων». Το πιο πάνω ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ αποτελεί την κατάληξη των προσπαθειών του INTOSAI να ενισχύσει τη θέση των Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων, με επίσημη αναγνώριση από τα Ηνωμένα Έθνη της Διακήρυξης της Λίμα του INTOSAI, επί των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τις Αρχές που διέπουν τον Έλεγχο και της Διακήρυξης του Μεξικού, για την ανεξαρτησία των Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων.

Η Διακήρυξη του Μεξικού αποτελεί ουσιαστικά το Πρότυπο ISSAI 10, στο οποίο καθορίζονται οι ακόλουθες θεμελιώδεις αρχές ανεξαρτησίας των ΑΕΙ:

«Core principles on SAI Independence are the following:

- 1. The existence of an appropriate and effective constitutional/statutory/legal framework and the de facto application provisions of this framework*
- 2. The independence of SAI heads and members of collegial institutions, including security of tenure and legal immunity in the normal discharge of their duties*
- 3. A sufficiently broad mandate and full discretion, in the discharge of SAI functions*
- 4. Unrestricted access to information**
- 5. The rights and obligation to report on their work*
- 6. The freedom to decide the content and timing of audit reports and to publish and disseminate them*
- 7. The existence of effective follow-up mechanisms on SAI recommendations*
- 8. Financial and managerial/administrative autonomy and the availability of appropriate human, material and monetary resources»*

Η θεμελιώδης αρχή αρ. 4, αφορά στην απρόσκοπτη πρόσβαση στην πληροφόρηση και στην περίπτωση του παρόντος ελέγχου η αρχή αυτή δεν πληρείται. Τούτο επηρεάζει μεταξύ άλλων τη διασφάλιση του κριτηρίου της πληρότητας των πληροφοριών. Με βάση τα διεθνή πρότυπα ελέγχου, ως κριτήρια ορίζονται τα μέτρα σύγκρισης που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση ή την επιμέτρηση του υποκείμενου θέματος, συμπεριλαμβανομένων, όπου ενδείκνυται, των μέτρων σύγκρισης για την παρουσίαση και τις γνωστοποιήσεις. Τα κριτήρια, για να είναι κατάλληλα, θα πρέπει να παρουσιάζουν Συνάφεια (Relevance), Πληρότητα (Completeness), Αξιοπιστία (Reliability), Ουδετερότητα (Neutrality) και Κατανοητότητα (Understandability).

Συνεπώς, διατηρούμε ως Ελεγκτική Υπηρεσία επιφυλάξεις ως προς την πληρότητα των πληροφοριών που μας έχουν δοθεί από την ΣΚΤ. Ήδη, σε μία περίπτωση, διαπιστώσαμε, μάλλον τυχαία, ότι τα πρακτικά συνεδριάσεων επιτροπής που μας είχαν σταλεί δεν ήταν πλήρη. Ενδεχομένως να υπάρχουν και άλλες τέτοιες περιπτώσεις. Τούτο μπορεί να έχει επηρεάσει τα ευρήματά μας, υπό την έννοια ότι μπορεί, στα υπό εξέταση θέματα, να υπάρχουν στοιχεία που δεικνύουν χρήση πόρων κατά μη οικονομικό, μη αποδοτικό ή μη αποτελεσματικό τρόπο, ή μη συμμόρφωση με τις γενικές αρχές χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης και συμπεριφοράς δημοσίων αξιωματούχων τα οποία να μην κατέστη δυνατό να εντοπιστούν κατά τον έλεγχο.

4.6 Ο παρών έλεγχος ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2017. Στις 7 Ιουλίου 2017 αποστείλαμε στην ΣΚΤ προσχέδιο ειδικής έκθεσης μας. Λάβαμε τα σχόλια της ΣΚΤ στις 11 Αυγούστου 2017. Την ίδια περίοδο προέκυψε το θέμα συνεργασίας της ΣΚΤ με την ισπανική εταιρεία διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων και ακινήτων Altamira το οποίο επίσης, λόγω της σημαντικότητας του, περιλάβαμε στην παρούσα έκθεση. Επί αναθεωρημένου προσχεδίου της Έκθεσης που αποστείλαμε στην ΣΚΤ στις 31 Αυγούστου 2017, λάβαμε σχόλια στις 12 Σεπτεμβρίου 2017.

Γ. Ευρήματα

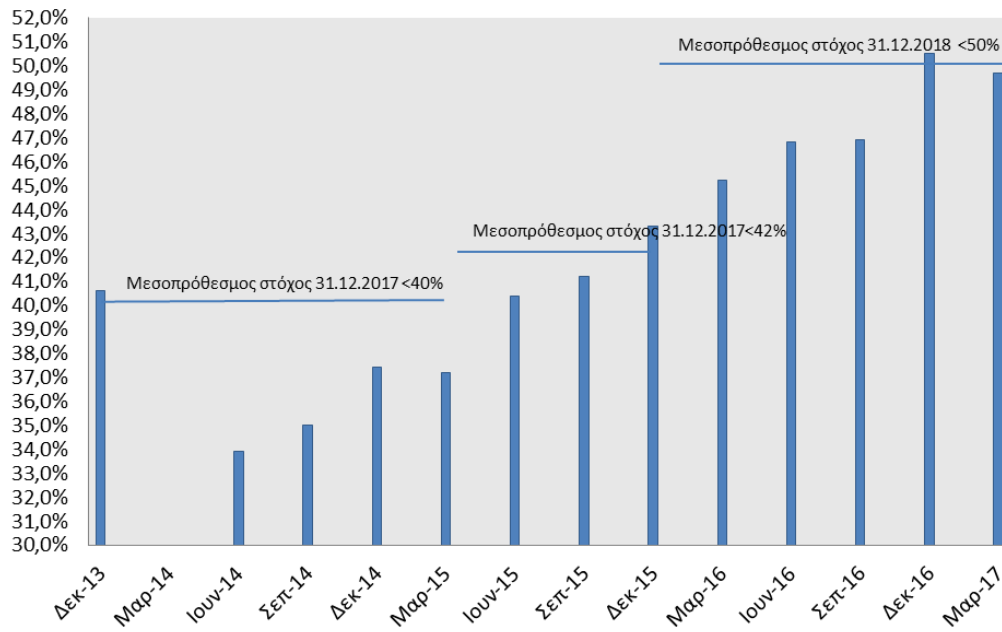
5. Οι επιδόσεις της ΣΚΤ

Τον Οκτώβριο του 2014, η ίδια η ΣΚΤ ανακοίνωσε ότι, μετά από διαβούλευση με την Κεντρική Τράπεζα, είχαν επιλεγεί συγκεκριμένοι κύριοι δείκτες απόδοσης για τον Συνεργατικό Πιστωτικό Τομέα (ΣΠΤ), συμπεριλαμβανομένων των μεσοπρόθεσμων στόχων, που αντιπροσωπεύουν τις προτεραιότητες του ΣΠΤ. Οι δείκτες αυτοί

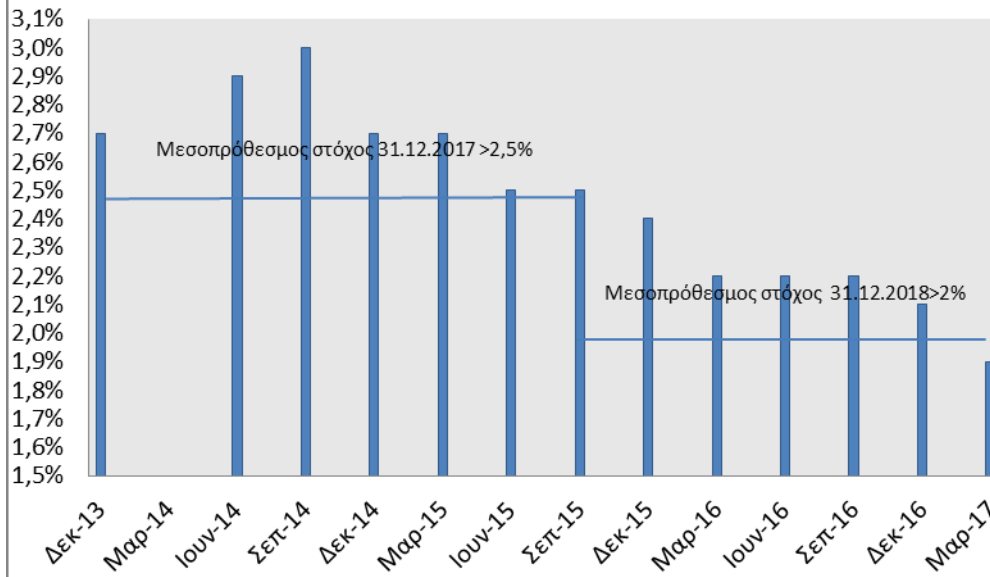
δημοσιεύονται σε τριμηνιαία βάση, προκειμένου το κοινό να αξιολογεί την πρόοδο του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης και τις οικονομικές επιδόσεις. Σχετικός είναι ο πιο κάτω πίνακας.

Κατηγορία	Κύριοι Δείκτες Απόδοσης	2014	2015	2016	Ιουν 2017	Τρέχοντες Μεσοπρόθεσμοι στόχοι (31.12.2008)
Ποιότητα Δανειακού Χαρτοφυλακίου	Προβλέψεις προς δάνεια σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών	44,3%	53,1%	57,4%	58,7%	>50%
	Χρέωση προβλέψεων ως ποσοστό των χορηγήσεων (Cost of Risk)	1,3%	3,0%	1,0%	1,1%	<2%
	Δάνεια σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών (€εκ.)	6.700	6.493	5.699	5.763	<4.500
	Δάνεια σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών, εξαιρουμένων τόκων από 1.1.2014 (€εκ.)	6.240	5.563	4.439	4.313	
Χρηματοδότηση	Δείκτης δανείων (μετά από τις πρόνοιες) προς καταθέσεις	81,6%	72,6%	69,7%	69,8%	<85%
Κεφάλαιο	Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	13,6%	14,9%	15,4%	15,5%	>15%
	Δείκτης Μόχλευσης (Σύνολο Περιουσιακών Στοιχείων / Ίδια Κεφάλαια)	11,3x	11,7x	11,8x	11,4x	<12x
Αποδοτικότητα	Δείκτης κόστος προς έσοδα	37,4%	44,5%	50,5%	49,0%	<50%
	Καθαρή απόδοση τόκων	2,7%	2,4%	2,1%	1,9%	>2,0%
	Καταστήματα	292	251	246	243	200
	Υπάλληλοι	2.788	2.749	2.677	2.668	2.700

Δείκτης κόστος προς έσοδα

ΚΑΘΑΡΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΟΚΩΝ

Για σκοπούς σύγκρισης, παρουσιάζονται οι αντίστοιχοι δείκτες που αφορούν την Τράπεζα Κύπρου.

Κατηγορία	Κύριοι Δείκτες Απόδοσης	2014	2015	2016	Μαρ 2017	Τρέχοντες Μεσοπρόθεσμοι στόχοι
Ποιότητα Δανειακού Χαρτοφυλακίου	Δείκτης δανείων σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών	53%	50%	41%	40%	<20%
	Δείκτης ΜΕΔ	62.9%	61.8%	54.8%	51.8	<30%
	Ποσοστό κάλυψης των ΜΕΔ με προβλέψεις	34%	39%	41%	42%	>50%
	Χρέωση προβλέψεων ως ποσοστό των χορηγήσεων (Cost of Risk)	3.6%	4.3%	1.7%	1.3%	<1%
	Δείκτης δανείων (μετά τις προβλέψεις) προς καταθέσεις	141%	121%	95%	95%	90-110%
Κεφάλαιο	Συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας	14.2%	14.1%	14.6%	15.6%	>15%
Αποδοτικότητα	Καθαρό επιτοκιακό περιθώριο	3.9%	3.8%	3.5%	3.3%	~3.0%
	Καθαρά δικαιώματα και προμήθειες / Σύνολο εσόδων	14%	15%	17%	19%	>20%
	Δείκτης κόστος προς έσοδα	36%	40%	41%	46%	40%-45%
Ισολογισμός	Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	€26.8δισ	€23.2δισ	€22.2δισ	€22.5δισ	>€25bn